

Cofinanțat prin
programul Erasmus+
al Uniunii Europene

Sprijinul oferit de Comisia Europeană pentru această publicație nu constituie o interferență în conținutul acesteia, care reflectă Exclusiv punctul de vedere al autorului, iar Comisia nu poate fi considerată responsabilă pentru eventuala utilizare a informațiilor pe care le conține.

Studiu: Experiența Republicii Moldova de gestionare a sistemului de formare profesională inițială în perioada de criză COVID-19

**Autoare: Nadejda Velișco,
Doctor conferențiar,
Expertă HEREs**

Chișinău, 2020

Cuprins:

0.	Introducere.....	3
1.	Sistemul de învățământ superior în anul de studii 2020-2021.....	4
2.	Politici/ghiduri/recomandări pentru organizarea procesului educational online la nivel national.....	7
3.	Date statistice despre participarea cadrelor universitare/studenti în activități de predare-învățare online.....	10
4.	Sisteme/platforme utilizate în predarea-învățarea în sistem online.....	12
5.	Bune practici ale instituțiilor de învățământ superior în organizarea procesului educational online.....	13
6.	Probleme/provocări de organizare a procesului de studii în sistem online.....	16

INTRODUCERE

Pandemia Covid-19 a creat probleme majore în toate statele lumii. Instituțiile de învățământ superior din țară la momentul declarării stării de carantină și-au concentrate eforturile pentru continuarea procesului de studii în condiții sigure, adoptând instruirea la distanță ca instrument de bază în formarea profesională inițială.

S-ar putea să pară ciudat, dar focarul COVID19 a avut și un efect secundar pozitiv asupra dezvoltării sistemului de învățământ superior din Moldova, servind în același timp ca un catalizator pentru implementarea predării-învățării în sistem online. Instrumentele pentru predarea-învățarea la distanță au fost adoptate de majoritatea universităților de destul de mult timp (în multe cazuri, ca urmare a proiectelor Erasmus + CBHE, exemplu proiectul TEMPUS CRUNT¹), dar nu au fost folosite cu adevărat pentru programele de licență sau master. În mod tradițional, instituțiile de învățământ superior ofereau predare în aule și acest mod a continuat să domine. Starea de urgență anunțată la începutul lunii martie, urmată de un blocaj practic total, a obligat universitățile să treacă rapid la formatul de predare-învățare online. Trebuie subliniat faptul că mai multe universități naționale au început să dezvolte și să implementeze abordări didactice alternative cu mult înainte de recomandările la nivel național.

---

¹ http://crunt.utm.md/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=34&lang=en

I. Sistemul de învățământ superior în anul de studii 2020-2021

Conform datelor Biroului National de Statistică², în anul de studii 2020/21, rețeaua **instituțiilor de învățământ superior** este formată din 24 unități, inclusiv 16 instituții de stat (cu 2 unități mai puține față de 2019/20) și 8 instituții private (cu 1 unitate mai puțin față de 2019/20). Majoritatea instituțiilor de învățământ superior își au sediul în municipiul Chișinău – 20 unități, câte 1 unitate – în municipiile Bălți, Cahul, Comrat și orașul Taraclia.

La începutul anului de studii 2020/21, **numărul de studenți** la studii superioare de licență (ciclul I) și master (ciclul II) era de 59,0 mii persoane (fără studenți străini), în creștere cu 2,2 mii față de 2019/20 (*Tabelul 1*). Numărul de studenți la forma de învățământ cu frecvență a constituit 36,9 mii (cu 0,8 mii sau 2,1% mai mult față de anul de studii 2019/20), cu o pondere de 62,5% din totalul studenților la studii superioare. În instituțiile de stat aceștia au deținut 64,9%, în timp ce în instituțiile private s-au înregistrat proporții egale pentru ambele forme de învățământ – cu și fără frecvență.

În instituțiile de învățământ superior de stat numărul de studenți a constituit 49,5 mii persoane, reprezentând 83,9% din totalul studenților. Comparativ cu anul de studii 2019/20, numărul de studenți în **instituțiile de stat** a crescut cu 1,8 mii persoane sau 3,8%. Efectivul de studenți a înregistrat creșteri diferite în funcție de forma de finanțare și forma de învățământ. Astfel, numărul studenților cu studii în bază de contract la forma cu frecvență redusă s-a majorat cu 6,1% (sau cu 0,9 mii persoane) și numărul studenților cu finanțare bugetară la forma cu frecvență - cu 4,5% (sau cu 0,9 mii persoane). În același timp, în cadrul instituțiilor de stat ponderea studenților în bază de contract se menține superioară ponderii studenților cu finanțare bugetară – 56,1% și, respectiv, 43,9%.

În instituțiile de învățământ superior **private** numărul de studenți a constituit 9,5 mii persoane, reprezentând 16,1% din totalul studenților. În instituțiile private, creșterea numărului de studenți cu 0,4 mii persoane s-a constatat în cazul celor cu

² <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6857&parent=0>

frecvență redusă (sau cu 9,6%).

Majoritatea studenților au **vârste** cuprinse între 19-23 ani (63,7%), în descreștere cu 1,8 puncte procentuale față de anul de studii 2019/20. Totodată, învățământul superior atrage și categoriile de vârstă non-tradiționale la acest nivel, studenții cu vârsta de 30 ani și peste reprezintă 15,1% (în creștere cu 1,7 p. p.).

Tabelul 1. Studenți în învățământul superior pe forme de învățământ, 2019/20-2020/21, persoane

	2019/20			2020/21		
	Total studenți	din care:		Total studenți	din care:	
		femei	în bază de contract		femei	în bază de contract
Total	56 840	33 268	36 086	59 033	34 443	37 298
cu frecvență	36 163	21 363	16 683	36 915	21 761	16 557
cu frecvență redusă	20 677	11 905	19 403	22 118	12 682	20 741
Instituții de stat	47 745	27 754	26 991	49 549	28 709	27 814
cu frecvență	31 395	18 340	11 915	32 173	18 734	11 815
cu frecvență redusă	16 350	9 414	15 076	17 376	9 975	15 999
Instituții private	9 095	5 514	9 095	9 484	5 734	9 484
cu frecvență	4 768	3 023	4 768	4 742	3 027	4 742
cu frecvență redusă	4 327	2 491	4 327	4 742	2 707	4 742

Pe **programe de studii** distribuția este următoarea: 73,3% dintre studenți erau înscriși la studii superioare de licență (ciclul I), 19,5% – la studii superioare de master (ciclul II) și 7,2% – la studii superioare integrate (*Tabelul 2*).

Tabelul 2. Studenți în învățământul superior pe programe de studii, 2019/20-2020/21, personae

	2019/20				2020/21			
	Total studenți	din care în instituții			Total studenți	din care în instituții		
		private	de stat			private	de stat	
			total	în bază de contract			total	în bază de contract
Total	56 840	9 095	47 745	26 991	59 033	9 484	49 549	27 814
Studii superioare de licență (ciclul I)	41 771	7 551	34 220	21 687	43 257	7 910	35 347	22 368
Studii superioare de master (ciclul II)	10 968	1 544	9 424	3 888	11 504	1 574	9 930	3 991
Studii superioare integrate ⁵	4 101	–	4 101	1 416	4 272	–	4 272	1 455

Absolvenți. În anul 2020, 9,4 mii persoane au absolvit ciclul I și 5,2 mii – ciclul II (inclusiv studii superioare integrate). Comparativ cu anul 2019, s-a înregistrat scăderea numărului de absolvenți atât la ciclul I (cu 12,3%), cât și la ciclul II (cu 5,3%).

Personal de conducere, științifico-didactic și didactic. În instituțiile de învățământ superior și-au desfășurat activitatea 4,1 mii persoane (personal de bază), cu 4,7% mai puțin comparativ cu anul de studii 2019/20. Din total personal, 2,4 mii persoane dețin titlu științific (sau 58,5%), dintre care 87,0% de doctor în științe și 13,0% de doctor habilitat. Ponderea femeilor din numărul total de personal este de 54,4%, fiind mai mare în cazul personalului didactic (60,2%), funcției de lector universitar (59,1%) și de conferențiar universitar (54,9%).

Studenți din alte țări: În baza informațiilor colectate privind studenții din alte țări, la începutul anului de studii 2020/21, numărul studenților străini a constituit 4,6 mii persoane, similar cu anul de studii precedent. Ponderile cele mai mari se remarcă pentru studenții străini din România (46,2%, fiind în creștere cu 6,1 puncte procentuale față de anul de studii 2019/20), Israel (28,6%, în descreștere cu 7 p.p.) și India (13,2%, în creștere cu 1,1 p.p.).

II. Politici/ghiduri/recomandări pentru organizarea procesului de studii în sistem online la nivel național

Pandemia de COVID-19 a generat o situație dificilă și în Republica Moldova, ca și în întreaga lume, care a pus la încercare spiritul civic și responsabilitatea socială a tuturor cetățenilor, iar implicarea cadrelor universitare și a studenților în diverse acțiuni de susținere a persoanelor puse în fața unei provocări imense a demonstrat faptul că succesul depășirii situațiilor de impas depinde de fiecare din noi.

Situația excepțională a cerut soluții excepționale, iar realitatea de zi cu zi, pune în responsabilitatea instituțiilor de învățământ superior, uneori, să ia măsuri pe care ți-ai dori să nu fi fost nevoie să le iei.

Indiferent de cele enunțate instituțiile de învățământ superior au răspuns prompt la provocările pandemiei COVID-19.

Activitatea instituțiilor de învățământ superior în această perioadă a fost marcată în primul rând de autonomia universitară, care a permis conducerii acestora aprobarea de măsuri în funcție de situația epidemiologică pe următoarele dimensiuni:

- asigurarea unui spațiu educațional și a unui mediu protejat;
- dezvoltarea procesului de studii în sistem online ca o premisă pentru o universitate modernă și sincronă cu cerințele timpurilor.
- susținerea cadrelor universitare în dezvoltarea unităților de curs în format digital;
- accesul și includerea tuturor studenților în procesul de studii;
- activitatea căminelor universitare în condiții pandemice;
- și cea mai importantă: protejarea sănătății studenților, a cadrelor didactice și a personalului instituțiilor de învățământ superior.

Respectând principiile autonomiei universitare, la nivel național a fost elaborat și aprobat un cadru normativ de organizare a procesului de studii

În condiții de carantină, iar mai târziu și în condițiile stării de urgență în sănătate publică, declarată prin Hotărârea Comisiei Naționale Extraordinară de Sănătate Publică, după cum urmează:

- Ordinul nr. 366³ din 22.03.20 *Recomandările-cadru de organizare a activităților didactice în sistem online în instituțiile de învățământ superior, pe perioada suspendării procesului educațional în sălile de studii;*
- Ordinul nr. 369 din 23.03.2020, *Cu privire la măsurile suplimentare în căminele instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic;*
- Ordinul nr. 368 din 22.03.2020, *Cu privire la suspendarea procesului educațional în instituțiile de învățământ;*
- Ordinul nr. 426 din 04.05.2020, *Cu privire la finalizarea studiilor superioare de licență, integrate și de master în anul universitar 2019-2020;*
- Ordinul nr. 447 din 15.05.2020, *Cu privire la măsurile de acces restricționat în căminele studențești ale instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic;*
- Ordinul nr. 449 din 15.05.2020 *Cu privire la măsurile de funcționare a instituțiilor de învățământ superior în perioada riscului de îmbolnăvire cu COVID-19;*
- Scrisoarea nr.04/1-09/4562 din 22.08.2020 *Implementarea Ordinului nr. 449 din 15.05.2020 în anul universitar 2020-2021.*
- Ordinul nr. 1371 din 08.12.2020, *Cu privire la măsurile de funcționare a instituțiilor de învățământ superior în perioada riscului de îmbolnăvire cu COVID-19.*

Actele normative menționate⁴ și-au găsit reflecția în numeroase recomandări și ghiduri instituționale.

La nivel national, recomandările către universități au inclus:

➤ Întreprinderea continuu de măsuri necesare în vederea desfășurării procesului de studii în sistem online (la distanță) sau într-o **formă combinată** (față

---

³ https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_act.didactice_online_universitati_0.pdf

⁴ Circulara Nr.04/1-09/4562 din 22.08.2020, Ref. Implementarea Ordinului nr. 449 din 15.05.2020 în anul universitar 2020-2021

în față și online) prin orientarea preponderent spre folosirea în acest scop a platformelor educaționale accesibile.

➤ Pentru învățământul **cu frecvență**, organizarea **cursurilor teoretice, a disciplinelor opționale** și a celor la **libera alegere** în sistem **online** cu plasarea suporturilor de curs pe platformele electronice accesibile sau pe pagina WEB a catedrei/ departamentului/facultății; realizarea **seminarelor, lucrărilor practice și laboratoarelor** prin **contact direct** în sălile de curs cu respectarea măsurilor igienice și a distanței fizice.

➤ **Activitățile de ghidare a lucrului individual** al studentului/studentei și a celor de **consultare**, inclusiv pentru lucrări și proiecte de an – desfășurarea în sistem **online**. După caz, aceste activități au putut fi planificate și față în față, în zilele când studenții se aflau la facultate.

➤ În măsura posibilităților, **pentru studenții anului I**, în primul semestru al anului academic 2020-2021, **organizarea procesului didactic preponderent în sălile de curs**, cu accesul etapizat în universitate.

➤ **Instruirea studenților anului I** în accesarea și utilizarea platformelor electronice universitare, precum și a altor aplicații electronice utilizare de profesori în procesul de predare (Zoom Video Conferencing; Skype meeting; Google Hangouts Meet; Viber; Facebook Messenger; Google classroom etc.)

➤ Desfășurarea **cursurilor teoretice și orelor practice în sistem online**

pentru studenții de la **învățământul cu frecvență redusă**, și studenții de la ciclul II – **master**.

➤ Desfășurarea seara sau în zilele de sâmbătă și duminică, conform unui orar special a lucrărilor de laborator, care solicită desfășurarea în instituții, și nicidecum la distanță.

➤ Organizarea **stagiilor de practică** în grupuri mici pe parcursul a 1-2 zile pe săptămână în atelierele/laboratoarele facultăților sau la instituțiile, organizațiile, întreprinderile din domeniul profesional.

➤ Realizarea **evaluărilor curente și semestriale** conform curricula disciplinelor, cu utilizarea diverselor metode în funcție de programul de studii, specificul disciplinei și finalitățile de studii: teste, eseuri, portofolii, situații de

problemă, studii de caz, proiecte etc., punând accent pe atestările intermediare, activitatea științifică, de creație artistică, lucrul individual etc.

➤ Cazarea studenților în căminele din gestiunea instituției cu respectarea suprafeței **pentru un loc de 6 m²**, dar nu mai mult de **3 studenți în odaie**.

III. Date statistice despre participarea cadrelor universitare/studenți în activități de predare-învățare online

a) Date despre utilizarea TIC anterior perioadei pandemice⁵

În cadrul celor 24 instituții de învățământ superior care realizează studii superioare de licență, ciclul I și de master, ciclul II, au fost dezvoltate conținuturi educaționale digitale la 553 programe de studiu de licență și master. Cele mai multe au fost înregistrate la: Universitatea de Stat din Moldova (USM)– 75, Universitatea Tehnică a Moldovei (UTM) – 72 și Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă” – 71 programe de studiu cu conținuturi educaționale digitale etc.

Per ansamblu, au fost elaborate și utilizate cca 1275 de unități de curs cu conținuturi educaționale digitale, la ciclul I și II. Lider în acest sens este UTM cu 238 discipline la 24 programe de studiu, urmată de Universitatea de de Medicină și Farmacie “N.Testemițanu” (USMF) cu 203 discipline la 5 programe de studiu, și USM cu 189 discipline la 29 de programe de studiu.

Circa 720 de cadre universitare au fost implicate la elaborarea și implementarea unităților de curs cu conținuturi educaționale digitale, care includ integral sau parțial curs on-line, seminar, webinar, teleconferință, testare sau evaluare on-line, lucru individual, autoevaluare la calculator etc., desfășurate în cadrul unui mediu tradițional sau mediu virtual de învățare. Astfel, în topul cadrelor didactice implicate, printre primii au fost UTM – 168, USMF – 132, USM – 101.

Pe parcursul anului de studiu precedent, la ciclul I și II de conținuturi educaționale digitale la diverse unități de curs au beneficiat cca. 8 000 de studenți.

---

⁵ https://mei.gov.md/sites/default/files/raport_moldova_digitala_2019.pdf

S-au evidențiat UTM – cu 1 722 studenți, USMF – cu 1 367 studenți, USM – cu 1 223 studenți.

Anterior perioadei de pandemie circa 25% din cadrele universitare manifestau interes pentru elaborarea și implementarea unităților de curs cu conținuturi educaționale digitale.

b) Date statistice despre participarea cadrelor universitare/studenți în perioada pandemică

În domeniul învățământului superior, participarea studenților la activități online a constituit circa 87 % pentru perioada martie-iunie 2020. Totodată, vom menționa că implicarea studenților în activitățile didactice la distanță este diferită de la universitate la alta: în unele universități, studenții au fost implicați 100 %, dar sunt și instituții de învățământ superior cu implicarea a circa 60% sau 70% de studenți.

Participarea cadrelor universitare în activitățile educaționale în sistem online a constituit circa 94% din aceștea.

Începutul anului de studii 2020-2021 în instituțiile de învățământ superior a demarat în condiții restricționate de pandemie. Astfel, pentru a începe anul de studii 2020-2021, universitățile au obținut autorizări de funcționare de la Agenția Națională de Sănătate Publică și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, care au confirmat pregătirea instituțiilor de învățământ superior de a începe anul universitar în condiții sigure, fiind asigurată termometria, dezinfectanții, cazarea treptată în cămine etc. Toate 24 de universități au obținut autorizări pentru demararea anului de studii și de la fondatori.

În baza actelor normative emise, Senatul fiecărei instituții de învățământ superior a decis asupra **diferitor scenarii de începere și desfășurare a anului universitar 2020-2021**: cu prezență fizică, în sistem mixt sau doar în sistem online. În tabelul de mai jos este prezentată informația privind procesul educațional în ultimele săptămâni ale semestrului I (septembrie-decembrie 2020).

Nr. total universități/nr. studenți 24 / 56000	27.11.20	04.12.20	11.12.20	18.12.20
În sistem mixt (nr. universități)	18 (75%)	14 (58%)	15 (62,5%)	12 (50%)
Doar online (nr. universități)	6 (25 %)	10 (42%)	9 (37,5%)	12 (50%)
Nr. studenți activități cu prezență fizică	9500 (17%)	7500 (13%)	7500 (13%)	4300 (7,67%)

În concluzie, în baza informațiilor prezentate de universități, pe parcursul semestrului I al anului universitar 2020-2021 în sistem mixt au organizat procesul de studii între 50-75% din universități în funcție de cazurile de infectări COVID 19 în instituție, iar în activitățile cu prezența fizică au participat între 7-17% din numărul total de studenți.

IV. Sisteme/platforme utilizate în predarea-învățarea în sistem online

Toate instituțiile de învățământ superior se asigură cu tehnică de calcul din sursele proprii, din proiecte internaționale etc.

Conform datelor oferite, majoritatea instituțiilor au integrat în sistemul său de studii sisteme de gestionare a conținuturilor educaționale digitale sau platforme în vederea diversificării și facilitării proceselor de studii în sistem online. MOODLE a fost cea mai populară platformă, integrată în 19 instituții din cele 24 vizate.

Per ansamblul instituțiilor, sunt integrate peste 50 de platforme cum ar fi: Cisco, SPSS Sisteminformatic 1C, UNINETTUNO, Catalogul electronic al colecției de bibliotecă, Netop School, Trello, Chemcraft, VM3, Mercury, GaussView 6, NeuLog, SHELX 27, Laboratoare virtuale, Crocodile chemistry, Origin, Spectrum, Socrative, Kahoot, E-learning et formation hours, OnDemand, Romexis Viewer, Blue Sky Plan, ILIAS, etc.

Alte platforme și aplicații utilizate de universități pentru instruirea online:

- Microsoft Office 365;
- MS Office 365 Teams;
- WebEx Meeting, WebEx Support Center, WebEx Eveniment Center;
- Moodle;
- Zoom Video Conferencing;
- Skype meeting;
- Google Hangouts Meet;
- Viber;
- Facebook Messenger;
- Facebook live translation Stream;
- XSplit: Live Streaming & Recording Software;
- YouTube live & playback translation Stream;
- Bandicam Screen Recorder;
- Discord;
- Google classroom;
- Kahoot Triventy.

V. Bune practici ale instituțiilor de învățământ superior în organizarea procesului de studii în sistem online

Odată cu provocările perioadei pandemice, instituțiile de învățământ superior și-au concentrat atenția asupra asigurării procesului de studii în condiții sigure și în sistem online.

Fiecare din universități au elaborat *Metodologii de organizare, desfășurare și monitorizare a activităților didactice în format online sau mixt, Regulamente de organizare a evaluărilor, ghiduri și alte suporturi de învățare.*

Pentru a răspunde la provocările pandemiei Covid19, instituțiile de învățământ superior au realizat o evaluare a situației prin:

- inventarierea resurselor fizice și digitale la nivelul subdiviziunilor/facultăților, a nivelului de dotare cu echipamente a cadrelor didactice;
- selectarea și organizarea resurselor digitale educaționale în perioada de vară;
- plasarea suporturilor de curs pe platforma Moodle;

- amenajarea sălilor suplimentare dotate cu calculatoare performante în incinta universităților, conectate la rețeaua Internet pentru studenți, cu facilitare accesului pentru persoanele cu dizabilități locomotorii;
- amenajarea de centre cu conectare la rețeaua internet pentru accesul studenților care nu dispun de resurse tehnice în campusul unversitar;
- procurarea de servere suplimentare pentru stocarea resurselor digitale de învățare pe platformele Moodle și altele;
- achiziționarea de laptopuri pentru cadrele didactice cu scopul de a stimula și valorifica activitatea profesorilor care excelează în activitatea didactică, științifică și extracurriculară prin transmiterea în posesie personal;
- continuarea realizării stagiilor de formare a profesorilor, privind utilizarea platformei electronice Moodle și a altor platforme de învățare pentru cadre univesitare și studenți.

La nivel de resurse de învățare au fost elaborate:

- ghiduri de utilizare a platformei Moodle (pentru cadre didactice și studenți);
- ghiduri specifice pentru setarea conexiunilor VPN;
- ghiduri pentru configurarea SI la domiciliu;
- ghiduri pentru conexiunea la distanță;
- ghidul de utilizare a MS Office 365 Teams cu instrucțiuni de instalare și configurare;
- ghidul de utilizare a Webex Meeting;
- ghidul Sincronizarea fișierelor OneDrive în Windows, accesul fișierelor la domiciliu;
- ghidul de utilizare și configurare a serviciilor de telefonie IP;
- instrucțiuni cu recomandări privind protecția datelor și a necesității efectuării copiilor de rezervă (Backup) etc.

În majoritatea instituțiilor de învățământ superior, **activitățile de predare-învățare în sistem online** au inclus:

- Realizarea orelor de curs utilizând tehnologiile sincrone (conferințe video pe platformele Zoom, Microsoft Teams, chat-uri – conversații telefonice, Viber, Skype, Messenger, Discord) și tehnologiile asincrone (platforma Moodle, poșta electronică).

- Realizarea seminarelor prin intermediul platformei Moodle (prezentarea materialului, prezentarea exemplilor, studiilor de caz, lucrului individual) în 19 universități, și prin intermediul poștei electronice – primirea răspunsurilor aferente lucrului individual.
- Utilizarea soft-urilor de modelare pentru realizarea lucrărilor de laborator virtuale.
- Înregistrări video a explicațiilor la teme studiate, cu rezolvarea practică a problemelor și plasarea pe YouTube.
- Realizarea consultațiilor privind elaborarea proiectului/tezei de licență sau de master de către conducători și consultanți prin tehnologii sincrone și asincrone.
- Organizarea procesului de evaluare curentă online a proiectelor/tezelor de licență și master.
- Înlocuirea examenelor tradiționale față în față cu o varietate de formate alternative de evaluare, cum ar fi eseuri, rapoarte, fișe cu probleme, întrebări cu alegere multiplă și alte formate.
- Pentru studenții care au probleme tehnice cu conexiunea slabă la internet sau lipsa echipamentului respectiv, calendarul a fost ajustat în mod corespunzător prin aranjamente flexibile în fiecare universitate.
- Pentru studenții restanțieri au fost pregătite sarcini online pentru lichidarea restanțelor academice.

Printre bunele practici ale instituțiilor de învățământ superior vom menționa câteva activități importante în susținerea și solidaritatea cu medicii în sănătatea publică și pedagogii din educație.

Studenți solidari cu medicii⁶. Studenții Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, imediat ce a fost declarată starea de urgență, au oferit suport sistemului național de sănătate și au venit cu inițiativa de a ajuta personalul medical, conlucrând activ cu reprezentanții Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și cu specialiștii Agenției Naționale pentru Sănătate Publică. Aceștia au realizat acțiuni de voluntariat pe două filiere: au acordat consultanță persoanelor la linia verde instituită de ANSP (96 de studenți de la începutul

---

⁶ www.usmf.md

pandemiei, alții 17 studenți-voluntari au făcut servicii de gardă 24/24, în calitate de operatori, la Linia Verde, instituită de ANSP). 5 medici-rezidenți de la specialitatea *Medicina* de laborator au activat în laboratorul instituției respective, alții 335 de studenți au fost angajați ai instituțiilor medico-sanitare publice din țară în calitate de asistenți medicali, dintre care 40 au lucrat în Serviciul de Asistență Medicală Urgentă.

50 de studenți-voluntari ai USMF „Nicolae Testemițanu” și ai Universității Tehnice a Moldovei au asamblat viziere (doar în 4 zile - 3350 de viziere (ecrane de protecție facială), care au fost repartizate de către organizatorii proiectului www.viziere.md personalului medical.

Campania *Studenții solidari cu școala*⁷. În contextul necesității acute de cadre pedagogice în instituțiile de învățământ general, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a venit cu îndemn către studenții anilor III-IV de la programele de studii superioare de licență și a celor de la programele de studii superioare de master de la domeniul *Științe ale educației* pentru participare în campania cu genericul „Studenții solidari cu școala”.

Peste **400 de studenți** din cele 8 universități cu profil pedagogic au participat în semestrul I al anului universitar 2020-2021 în cadrul stagiilor de practică **în calitate de educatori, învățători și profesori** în mai multe școli din țară, fiind susținuți financiar în instituțiile de învățământ general (până la 0,5 norma didactică), iar în cadrul facultăților-oferindu-le anumite facilități.

VI. Probleme/provocări de organizare a procesului de studii în sistem online

a) Probleme în desfășurarea activităților didactice în sistem online

Organizarea procesului de studii în sistem online a solicitat eforturi substanțiale nu doar din punct de vedere intelectual, dar și din punct de vedere financiar. Instituțiile de învățământ superior au menționat mai multe dificultăți, precum:

---

⁷ <https://mecc.gov.md/ro/content/peste-400-de-studenti-s-au-alaturat-campaniei-cu-genericul-studentii-solidari-cu-scoala>

- Costuri și cheltuieli ridicate pentru servicii Internet și telefonie mobilă pentru cadrele didactice și studenți.
- Suprasolicitarea cadrelor didactice (volum mare de lucru pentru elaborarea materialelor, postarea lor și evaluarea lucrărilor).
- Supraîncărcarea platformelor educaționale online, ce cauzau sistarea temporară a serviciului.
- Imposibilitatea de a realiza componenta practică a proiectului/tezei de licență, care conține aplicația realizată de student conform obiectivelor lucrării.
- Imposibilitatea realizării fizice a lucrărilor de laborator la disciplinele tehnice, care necesitau echipamente, utilaje, materiale etc. În unele cazuri pentru aceste lucrări de laborator au fost elaborate sarcini pentru efectuarea acestora la nivel teoretic.
- Cadrele didactice de vârstă înaintată au întâmpinat anumite dificultăți la utilizarea platformelor electronice, nefiind anterior antrenați cu aceste instrumente.
- Posibilități limitate în consultarea fondului bibliotecilor naționale pentru elaborarea tezelor de licență/master în cazul informației nedigitalizate;
- Cele mai mari dificultăți au aparut la interacțiunea cu studenții de la studii cu frecvența redusă, care au fost mai pasivi, nu verificau poșta electronică pentru recepționarea informației transmise și deseori nu dispuneau de mijloace tehnice de comunicare online sau erau plecați peste hotare și nu au avut materialele cu care ar putea participa la activități didactice.

În același timp, în cazul că tot procesul de studii ar fi trebuit de realizat doar în sistem online, mai multe instituții au semnalat și necesități de echipamente, după cum urmează:

- Laptopuri pentru studentii din mediul rural și din familii cu mai mulți copii
- Camere video
- Laptopuri pentru cadre universitare
- Conexiune Internet în mediul rural
- Viteza internet

- Crearea unui Centru de date pentru virtualizare
- Procurare Soft-uri pentru virtualizare
- Echipamente de tipar a cardurilor și a soft-urilor de gestiune ex (servere și licențe)
- Digitalizarea Fondului de Biblioteci Naționale etc.

În concluzie: Instituțiile de învățământ superior continuă să facă față provocărilor pandemiei Covid-19 prin implicarea deplină în organizarea procesului de studii la distanță, informând permanent cadrele universitare și studenții despre activitățile didactice în condiții sigure pentru sănătate. Consolidarea eforturilor conducerii universităților pentru utilizarea cât mai eficientă a resurselor digitale, valorificarea resurselor umane în procesul de instruire online, procurarea de echipamente, căutarea de soluții suplimentare etc. va avea contribuție esențială la dezvoltarea sistemului de formare profesională inițială.

Bibliografie

1. Strategia națională „Moldova digitală”, 2020. https://mei.gov.md/sites/default/files/strategia_moldova_digitala_2020_857.pdf
2. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 “Educația 2020”. https://mecc.gov.md/sites/default/files/1_strategia_educatia-2020_3.pdf
3. Nadejda VELIȘCO. Utilizarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în învățămîntul superior -condiție de sporire a calității prestării serviciilor educaționale în societate. <https://utm.md/anunturi/crunt.pdf>
4. Ordin nr. 474 din 24 mai 2016, cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea și desfășurarea învățămîntului superior la distanță. www.mecc.gov.md/ învățămînt superior/acte normative
5. Ordin nr. 366 din 22.03.2020, Cu privire la organizarea activităților didactice în sistem online în instituțiile de învățămînt superior
6. Ordin nr. 369 din 23.03.2020, Cu privire la măsurile suplimentare în căminele instituțiilor de învățămînt superior și profesional tehnic
7. Ordin nr. 426 din 04.05.2020, Cu privire la finalizarea studiilor superioare de licență, integrate și de master în anul universitar 2019-2020
8. Ordin nr. 447 din 15.05.2020, Cu privire la măsurile de acces restricționat în căminele studențești ale instituțiilor de învățămînt superior și profesional tehnic
9. Ordin nr. 449 din 15.05.2020, Cu privire la măsurile de funcționare a instituțiilor de învățămînt superior în perioada riscului de îmbolnăvire cu COVID19
10. Circulara Nr.04/1-09/4562 din 22.08.2020, Implementarea Ordinului nr. 449 din 15.05.2020 în anul universitar 2020-2021